

Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması

Editör: Prof. Dr. Salih Zeki Genç

Editörler: Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

DEĞİŞEN DEĞERLER VE YENİ EĞİTİM PARADİGMASI

ISBN 978-605-318-955-8

DOI 10.14527/9786053189558

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2017, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti. ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevdir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanıyan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Temmuz 2017, Ankara

Yayın-Proje: Özlem Sağlam
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Limited Şirketi
Çetinemeç Bulvarı 1314.Cadde No:37A-B
0312 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 14749
Matbaa Sertifika No: 33365

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

ÖN SÖZ

Hızlı bir değişim ve dönüşümün yaşandığı günümüzde toplumlar, sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik vb. yönlerden çeşitli gelişmelere tanıklık etmektedirler. Şüphesiz, bu değişimden ve dönüşümden en çok etkilenen alanların başında eğitim gelmektedir.

Dünden bugüne insanoğlu fizyolojik ihtiyaçlarının yanında çevresini tanıma, keşfetme, anlama gibi ihtiyaçlarını da gidermeye çalışmaktadır. Bu yönüyle, bilginin üretilmesi, geliştirilmesi ve yarınlara aktarılması için insanlar yoğun çaba göstermişler ve hala da göstermektedirler. Bilginin karmaşıklığı, onu daha fonksiyonel hale getirebilme yaklaşımlarının sonucu olarak çeşitli bilim dallarının doğmasına neden olmuş; eğitim de sosyal bilimlerin uygulamalı bir alanı olarak yerini almıştır.

Uygulamalı bir sosyal bilim dalı olarak eğitim, bilginin gerek edinilmesi ve gerekse yayılmasıyla hemen her alanda yapılması gereken değişme ve gelişmelerin temel aracıdır. Bu bağlamda, yukarıda da ifade dildiği gibi eğitimi toplumun diğer alanlarındaki (sosyal, siyasal, ekonomik vb.) değişmelerden ayrı düşünmek mümkün değildir. Bugün hemen bütün toplumların problemi, bu değişmelerin aracı olarak eğitimin nasıl organize edileceğidir. Bu hususta, özellikle istenen insan tipinin belirlenmesi ve bu doğrultuda planların, programların hazırlanması ve uygulamaya konulması büyük önem arz etmektedir.

Eğitimin amacını ve okulların işleyişini yeniden tanımlamanın bir zorunluluk haline gelmesinin temelinde toplumsal yapıdaki “inanç, değer ve tekniklerin” değişmesi vardır. Bu değişmeler yeni paradigmlar doğurmuştur.

Günümüz eğitim programlarının yapılanmasında dikkate alınan bu paradigmların gerek teorik gerekse uygulamadaki durumlarını ele almayı amaçlar şeklinde hazırlanmaya özen gösterilen bu eser, akademik veya popüler sahada çalışmalar yapacak araştırmacılara katkı sağlayacak bir özelliğe sahiptir. Alanlarında uzman farklı üniversitelerde görevli öğretim elemanlarının katkılarıyla hazırlanan eserin elden geldiğince öğretici olmasına ve konuların anlaşılır bir dille ifade edilmesine çalışılmıştır. Yapılacak eleştiriler, kitabın geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Kitabı yayına hazırlayan Pegem Akademi yayınevi çalışanlarına ve kitabın düzenlenmesi sürecinde emeği geçen Yrd. Doç. Dr. Gizem ENGİN'e, teşekkür ederim.

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Bölümler ve Yazarları

- 1. Bölüm: *Bilgi Toplumu ve Eğitim***
Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi
- 2. Bölüm: *Küreselleşme ve Eğitim***
Arş. Gör. Ahmet DİKBAYIR
Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi-Eğitim Bilimleri Bölümü
Yrd. Doç. Dr. Gizem ENGİN
Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi-Temel Eğitim Bölümü
- 3. Bölüm: *Çokkültürlülük ve Eğitim: Çokkültürlü Eğitim***
Fatih GÜNER
Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretmeni
T.C. Lyon Eğitim Ataşeliği, FRANSA
- 4. Bölüm: *Medya Okuryazarlığı***
Yrd. Doç. Dr. Gizem ENGİN
Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü
- 5. Bölüm: *Dijital Vatandaşlık***
Yrd. Doç. Dr. Fırat SARSAR
Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi-Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
- 6. Bölüm: *Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Öğretmen***
Arş. Gör. Dr. Beril CEYLAN
Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi-Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
- 7. Bölüm: *Duygu Yönetimi (Eğitimi)***
Yrd. Doç. Dr. Adil ÇORUK
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Eğitim Fakültesi

8. Bölüm: *Duygusal Emek*

Ahmet GÖÇ

Maarif Müfettişi, Çanakkale

**9. Bölüm: *Eleştirel-Bilinçli Sevgi Eğitimi Eğitimi Değerler Ekseninde
Yeniden Düşünmek***

Yrd. Doç. Dr. Gürkan ERGEN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi

10. Bölüm: *Yaşam Boyu Öğrenme*

Yrd. Doç. Dr. Derya GÖĞEBAKAN YILDIZ

Celal Bayar Üniversitesi-Eğitim Fakültesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

BİLGİ TOPLUMU VE EĞİTİM

Sanayi ve Bilgi Toplamlarının Karşılaştırılması.....	2
Bilgi Toplumunun Yapısı.....	3
Bilgi Toplumunun Gelişimi İçin Kriterler.....	3
Bilgi Toplumu Sürecinde Eğitim.....	6
Değişen Eğitim Modeli.....	8
Bilgi Toplumunda Okul Yöneticileri.....	18
Mega Eğilimler ve Yönetici Rollerine.....	19
Kaynaklar.....	20

2. BÖLÜM

KÜRESELLEŞME VE EĞİTİM

Küreselleşme.....	23
Küresel Eğitim.....	24
Küresel Vatandaşlık.....	26
Küresel Vatandaşlık Eğitimi.....	30
Küresel Vatandaşlığı Etkileyen Faktörler.....	33
Küreselleşme ve Öğretmen Eğitimi.....	34
Uluslararası Kuruluşlar ve Küreselleşme.....	36
Küreselleşmeye Yöneltilen Eleştiriler.....	41
Sonuç.....	42
Kaynaklar.....	43

3. BÖLÜM

ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK VE EĞİTİM: ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİM

Giriş.....	45
Çokkültürlülük.....	46
Çokkültürlü Eğitim.....	52
Çokkültürlü Eğitimin Amaç ve İlkeleri.....	54

Çokkültürlü Öğrenme Ortamları.....	59
Çokkültürlü Öğretmen Nitelikleri	60
Türkiye ve Çokkültürlü Eğitim	62
Kaynaklar.....	68

4. BÖLÜM

MEDYA OKURYAZARLIĞI

Giriş.....	73
Medya, Okuryazarlık, Eğitim.....	74
Medya Okur yazarlığının Temel Bileşenleri	76
Medya Okuryazarlığı Eğitimi	78
Öğretmenlere ve Medya Uzmanlarına Notlar	81
Medya Okuryazarlığının Temel Prensipleri.....	83
Dijital ve Medya Okuryazarlığı için Yeterlikler	84
Ailenin Medya Kullanımı Konusundaki Arabuluculuk Stilleri.....	85
Medya Okuryazarlığında 2.0 Dönemi	87
Değerlendirmeler	89
Kaynaklar.....	90

5. BÖLÜM

DİJİTAL VATANDAŞLIK

Giriş.....	93
Dijital Vatandaş.....	93
Sonuç.....	103
Kaynaklar.....	104

6. BÖLÜM

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE ÖĞRETMEN

Giriş.....	107
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Entegrasyonu	108
Öğretmenlerin BİT Odaklı Mesleki Yeterlikleri.....	110
SAMR Modeli	116
Öğretmenlere Destek BİT Araçları Örnekleri.....	117
Kaynaklar.....	121

7. BÖLÜM**DUYGU YÖNETİMİ (EĞİTİMİ)**

Değişen Değerler Çerçevesinde Duygular ve Özellikleri.....	127
Duyulara Bakış Açıları.....	128
Duyuların İşlevleri	129
Duyuların Sınıflandırılması	130
Bireysel Duygu Yönetimi.....	131
Çalışma Yaşamında Duygular ve Yönetimi.....	133
Yeni Eğitim Paradigması Çerçevesinde Duygular ve Yönetimi.....	136
Kaynaklar.....	141

8. BÖLÜM**DUYGUSAL EMEK**

Giriş.....	147
Duygu.....	149
Duygusal Emek.....	150
Hochschild'in Duygusal Emek Yaklaşımı	152
Ashforth ve Humphrey'in Duygusal Emek Yaklaşımı.....	154
Morris ve Feldman'ın Duygusal Emek Yaklaşımı.....	156
Grandey Duygusal Emek Yaklaşımı.....	159
Duygusal Emek Gösterim Boyutları.....	163
Son Söz.....	166
Kaynaklar.....	168

9. BÖLÜM**ELEŞTİREL-BİLİNÇLİ SEVGİ EĞİTİMİ: EĞİTİMİ DEĞERLER
EKSENİNDE YENİDEN DÜŞÜNMEK**

Giriş.....	171
Eğitim Nedir?.....	172
Değerler, Sevgi ve Eğitim.....	175
Sevgi; Anlamı ve Önemi.....	177
Eleştirel-Bilinçli Sevgi Eğitimi.....	181
Sonuç.....	190
Kaynaklar.....	194

10. BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME

Giriş.....	197
Yaşam Boyu Öğrenme Nedir?.....	198
Dünyada ve Türkiye'de Yaşam Boyu Öğrenmenin Gelişimi	201
Dünyada Yaşam Boyu Öğrenmenin Gelişimi.....	201
Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri	206
Yaşam Boyu Öğrenme İçin Strateji ve İlkeler	208
Yaşam Boyu Öğrenme: Formal Öğrenme, İnfomal Öğrenme, Yaygın Öğrenme, Kendi Keline Öğrenme	209
Yaşam Boyu Öğrenme ve Geleneksel Öğrenme Yaklaşımı.....	210
Yaşam Boyu Öğrenme Sürecinde Öğrenen ve Öğrenme Aktiviteleri	212
Yaşam Boyu Öğrenme Sürecinde Öğretmen	214
Yaşam Boyu Öğrenme Öğretmenler için Neden Gereklidir?.....	214
Yaşamboyu Öğrenme, Kütüphaneler ve Bilgi Okuryazarlığı.....	215
Türkiye'de Yaşam Boyu Öğrenmeye Katılım Oranı ve Farkındalık	217
Yaşam Boyu Öğrenme ve Dezavantajlı Gruplar	218
Avrupa Birliği ve Yaşam Boyu Öğrenme Programları	219
Kaynaklar.....	224
Yazarlar Hakkında.....	227

1. BÖLÜM

BİLGİ TOPLUMU VE EĞİTİM

Canlılar içerisinde kendi konumu ve özelliğiyle en karmaşık, en mükemmel yapıya sahip olan insanın, diğer canlılardan ayrılan temel özelliklerine bakıldığında onun, sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olan tek varlık olduğu görülür. İnsanın bu özelliği eşya ve olaylara hâkim olma, bunlar arasında sebep sonuç ilişkilerini tespit etme, elde edilen birikimlerini sadece kendi yaşam alanı içinde kullanmayıp bir sonrakilere aktarma şeklinde gelişme göstermiştir. Bu yüzden, tarihsel süreç içerisinde toplumların genel yapısına bakıldığında farklı dönemlerde farklı kültürlerin sergilendiği görülür. Toplayıcılık, avlayıcılık dönemini yaşayan insanoğlu, yerleşik hayata geçmesi ve toprağı ekip dikip kullanmaya başlamasıyla birlikte tarım toplumunun özelliklerini sergilemeye başlamış ve uzunca bir süre de bu dönem özelliklerini yaşatmıştır. 18. yüzyıla kadar tarım toplumu özelliklerini yaşayan insanlık bu yüzyıldan sonra önemli değişikliklere sahne olmuştur. Bu önemli değişimlerin yaşandığı dönemin adı “*Sanayi Toplumunu*”dur.

Sanayi toplumunun oluşmasına zemin hazırlayan çeşitli olaylar vardır. Bunlar: 1765’te James Watt’ın buhar makinasını keşfiyle ortaya çıkan teknolojik atılım, 1776’da Adam Smith’in liberalizmle ilgili fikirlerini içeren “Milletlerin Zenginliği” adlı eseri ile kabul gören ekonomik ortam ve 1789’daki Fransız İhtilali’nin ateşlediği siyasi gelişmelerdir.

Sanayi toplumunun genel özelliklerine bakıldığında üretimin tarım toplumunda olduğu gibi el tezgâhlarında değil, fabrikalarda seri halde yapıldığı yine bu dönemde endüstri ve sanayiye dayalı şehirlerin oluştuğı ve buna dayalı olarak da köyden şehre göçün hızlı bir şekilde yaşandığı görülür. Şehir hayatının bu şekilde gelişmesi, bazı problemleri beraberinde getirmiştir. Sanayi toplumunun genel karakteristiklerinden biri de geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına geçilmiş olması ve kadının iş hayatına atılmasıdır.

Sanayi toplumu mevcut yapısı itibari ile değişimleri ve buna dayalı olarak da meydana gelen gelişmeleri ile birlikte 18. yüzyıldan 20. yüzyılın ortalarına hatta son çeyreğine kadar varlığını sürdürmüştür. Bu dönem itibariyle meydana gelen gelişmeler sanayi sonrası toplum yapısının oluşmasına zemin hazırlamıştır. 20. yüzyıl ortaları itibariyle (hatta son çeyreği itibari ile) de tarihsel süreç içerisinde sanayi toplumu yerini “Bilgi Toplumu”na bırakmıştır.

Sanayi ve Bilgi Toplularının Karşılaştırılması

Tablo:1

		Sanayi Toplumu	Bilgi Toplumu
Yenilikçi teknoloji	Öz	Buhar makinesi	Bilgisayar (bellek, hesap)
	Temel fonksiyon	Fizik emeğin ikamesi ve yaygınlaştırılması	Zihni emeğin ikamesi
	Üretim gücü	Maddi üretim gücü	Bilgi üretme gücü
Sosyo-ekonomik yapı	Ürünler	Faydalı mallar ve hizmet	Enformasyon, teknoloji, bilgi Enformasyon hizmetleri Bilgi sınırlarında ve enformasyon alanında artış
	Üretim Merkezi	Modern fabrika	
	Piyasa	Yeni dünya, sömürgeler, tüketici satın alma gücü	
	Lider endüstriler	İmalat, mak. kim. endüstrisi.	
	Endüstriyel yapı	Birincil, ikinci ve üçüncül endüstriler	Enformasyon, teknoloji, bilgi Enformasyon hizmetleri Bilgi sınırlarında ve enformasyon alanında artış
	Ekonomik yapı	Mal ekonomisi(iş bölümü, üretim ve tük. ayrımı)	
	Sosyo-ekonomik prensip	Fiyat prensibi	
	Sosyoekn. özne Sosyo-ekn.sis.	Teşebbüs	Gönüllü topluluklar Alt yapı, sinerji, top. yar. ön Fonksiyonel toplum Kaba ulusal tatmin Katılımcı dem Vatandaş hareketleri
	Toplum şekli	Özel teş.rek.kar	
	Ulusal hedef	Sınıflı toplum	
	Hükümet şekli	Kaba ulusal hedef	
	Sosyal değişimde güç merkezi	Parlamentar demokrasi İşçi hareketleri, grevler	Terör, gelecek şoku,yaş Yüksek kitle bilgi üretimi
	Sosyal problem	İşsizlik, savaş, faşizm	
	En ileri aşama	Kitle tüketimi	
Değerler	Etik değerler	Maddi değerler, temel insan hakları, insançılık Rönesans (Bireyin özgürleşmesi)	Zaman değeri, Self disiplin, sosyal katkı Küresel (insan ve doğa) bütünleşme
	Değer ölçüleri		
	Zamanın ruhu		

Bilgi Toplununun Yapısı

Bilgi toplumu teorisyenlerinden Masuda, sanayi toplumlarının merkeziyetçi özelliğine karşı, bilgi toplumlarının ‘çok-merkezli’ olduğunu belirtir (Bozkurt,1996). Bilgi toplumunun bu çok-merkezli özelliği, sosyal ve siyasal alanda, Masuda ve Bell (Bozkurt,1996)’e göre, iki sonucu doğurmuştur: Birincisi, bilgi teknolojilerinin sınır tanımaz özelliği, geleneksel yapı ve değerleri çözmekte ve bireysel haz ve yaşantıyı merkezileştirmektedir. İkincisi ise bu ‘çok-merkezlilik’ ya da ‘merkezsizleşme’ ulus-devleti ve onun tüm sosyal/siyasal bağlamlarını içeriden ve dışarıdan kuşatmaktadır. Drucker ise bunu küreselleşme ile yerelleşme/aşiretleşmenin eşzamanlılığı olarak nitelendirmektedir. Bu anlamıyla ‘*Bilgi Toplumu*’ küresel bir toplumdur. Dordick ve Wang (1993)’a göre küresel pazar ekonomisi, modern telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri sayesinde mümkün hale gelmiştir. Çoban (1997) Bilgi Toplumu’nun özelliklerini özetle şöyle sıralar: Bilgi, merkezi önemdedir, işletmenin mantığı küreseldir, bilgi sektörü kurumsallaşmıştır, çevre koruma bilinci yüksektir (ekolojik ekonomik model, sürdürülebilir kalkınma vs. gündemdedir), gönüllü kuruluşlar etkindir (sivil toplum), birey merkezi öneme (tüm kurumsal etkinliklerde) sahiptir, yoğun bir bilgisayarlaşma söz konusudur ve toplum örgütlü (sivil) bir toplumdur. Castells(1997)’e göre bilgi toplumu (information society), bilginin toplumdaki rolünü vurgulayan bir kavramdır.

1990’lara gelindiğinde ise Naisbitt ve Aburdene yaşanan çağı, insanlık tarihinde akıllara durgunluk veren bir teknolojik yenilenme, benzeri görülmemiş ekonomik imkânlar ve şaşırtıcı siyasi gelişmeler ile kültürel yeniden yapılanmalara dayalı olarak 2000’li yılları “büyük yönelimler” (megatrends) çağı olarak ilan ediyorlardı. Bu yeni yönelimlerin temelinde “bilgi işlem” veya kısaca “bilişim teknolojisi” yatıyordu.

Bilgi Toplununun Gelişimi İçin Kriterler

Tablo:2

Teknolojik Kriter	Bilgi teknolojileri anahtar güçtür. Evde, eğitimde, fabrikada bilişim teknolojilerinin yaygın bir kullanımı söz konusudur.
Sosyal Kriter	Bilgi hayat kalitesini çoğaltır. Yaygın enformasyon bilinci, yüksek nitelikli bilgiye son kullanıcı erişimi yaygındır.
İktisadi Kriter	Bilgi, iktisadi faktörlerin anahtarıdır: kaynak, hizmet, mal, ürün ve istihdam gibi
Siyasal Kriter	Bilginin serbestiyeti, uzlaşma ve katılımın artmasıyla karakterize edilen siyasal sürece yol açar.
Kültürel Kriter	Ulusal ve bireysel gelişmenin ilgi merkezindeki bilgi, değerinin yükselmesiyle, bilginin kültürel değerinin tanınması

Bilgi toplumu, bilgisayarın geliştirilip etkinliğinin artması çerçevesinde bilgisayarla simgelenmektedir. Sanayileşmenin ileri aşamalarında üretim, otomatik makineler ve bilgisayarlarla otomasyona geçmiştir. Dolayısıyla insanın kas gücüne duyulan ihtiyaç azalmıştır. Otomasyon ile üretimde çalışan insan, giderek bir koordinasyon görevi üstlenmektedir. Üretim insanın el emeğinden çok makineleri kullanmada karar verme ve uygulama işleri ile ilgili bilgili olmayı gerektiren bir yapıya geçmektedir (Bayhan, 1996).

Bilgi toplumunu karakterize eden özellikler ana hatlarıyla şu şekilde özetlenebilir:

1. Bilgi birikimi, özellikle gelişme ve kalkınmanın temelinde bulunan teknolojik bilgi, teorik bilginin kodlanması ile daha da artarak gelişmektedir.

2. Ekonomik ve toplumsal mekanizmaların işlenmesinde, sistem analizi ve karar alma teori yaklaşımlarını ifade eden “entellektüel teknoloji” önem arz eder (Bell, 1973’ten Aktaran; Uğur, 1986).

3. Beyaz yakalı işçilerin artışı ve toplumda teknik ve yönetim işlerinin önemli yer edinmesi.

4. Ekonomi ve toplumda fiziki sermayeye göre teorik bilgi, teknoloji ve araştırmanın öneminin artması fabrikalar yerine üniversite, düşünce kuruluşları ile bilgi yaratan ve dağıtan kurumların öne geçmesi (Huntington, 1974’den Aktaran; Yılmaz, 1996).

5. Sanayi öncesi toplumlarda temel ekonomik kaynak topraktır; sanayi toplumunda bu kaynak makineler, sanayi sonrası toplumda bilgidir. Dolayısıyla, sanayi öncesi toplumlarda kontrol toprak sahipleri ve askeri kesimin elindedir. Sanayi toplumunda iş adamları anahtar güç konumundadır. Sanayi sonrası toplumda ise bilim adamları, üniversite ve araştırma kurumlarındadır (Bell, 1975’ten Aktaran; Poloma, 1993).

6. Bilgi toplumunun ortaya çıkışında, bilimsel bilginin üretilme ve iletilmesinde, bilgisayar ve iletişim tekniklerinin fonksiyonu önemlidir. Bu anlamda telefon ve bilgisayar sistemlerinin iç içeliği, kablolu televizyonun çok sayıda kanal ve çeşitli kullanım alanı sağlaması, veri bankalarının ortaya çıkışı ve bilgisayar destekli eğitimin etkinliği önem arz eder.

7. Sanayi toplumlarının karşılaştığı temel problemler de nitelik değiştirecektir. Genel olarak sanayi toplumlarının karşılaştıkları üç büyük problem, iktisadi durumun yol açtığı işsizlik; uluslararası sorunların yol açtığı savaşlar ve her türden diktatörler olarak sayılır. Bilgi toplumlarını bekleyen tehlikeler ise çok hızlı seyreden toplumsal dönüşümlere ayak uyduramamaktan kaynaklanan gelecek korkusu;